

Ayrımın Me?rulu?u Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ayrımın Me?rulu?u Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17142>

Özet

Ayrımın Me?rulu?u Ölçe?i, Timuçin Aktan taraf?ndan 2006 y?l?nda Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilm? özgün bir psikolojik ölçme arac?dır. Bu ölçek, bireylerin kendi gruplar? (iç grup) ve di?er gruplar (d?? grup) aras?ndaki farklı muameleyi veya e?itsizli?i ne ölçüde me?ru ya da haklı gördü?ünü belirlemeyi amaçlamaktadır.

Ölçe?in geli?tirilme süreci, ba?arılı ve ba?arısız öğrencilere yönelik kalıp yargıların incelenmesi ba?lam?nda gerçekte?tir. Ara?tırma, bu kalıp yargılar?n temelinde yatan bilişsel ve duygusal bileşenleri, özellikle de sevecenlik ve yetkinlik algıları çerçevesinde analiz etmeyi hedeflemiştir. Ölçek, sosyal psikoloji alan?nda grup içi ve d?? gruplar aras?ndaki ayrımcılı??n algılanan me?ruiyetini ölçmek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ayrımın Me?rulu?u, Ayrımcılık, Kalıp Yargılar, Sosyal Psikoloji, ?ç ve D?? Gruplar, Yüksek Lisans Tezi, Timuçin Aktan.

Yazarlar

Timuçin Aktan

Amaç

Ayrımın Me?rulu?u Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin sosyal kategorizasyon sonucu ortaya çıkan e?itsizlikleri veya grup temelli ayrımcı uygulamalar? ne derecede kabul edilebilir, adil ve me?ru buldu?unu nicel olarak saptamaktır. Bu ölçüm, ayrımcı davranışların sürdürülmesinde rol oynayan bilişsel mekanizmalar? anlamak için kritik öneme sahiptir.

Aktan'ın çalışmas?nda, ölçek spesifik olarak akademik ba?ar? ba?lam?nda kullanılmıştır; yani ba?arılı ve ba?arısız öğrencilere yönelik algılanan ayrımcılı??n me?ruiyet düzeyini ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu amaç, **Sosyal Kimlik Teorisi** ve **Kalıp Yargı ?çeri?i Modeli** gibi teorik çerçevelerle ilişkilidir.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Ölçek, **Ayrımın Me?rulu?u** (Legitimacy of Discrimination) yapısın? ölçek. Bu yapı, bir sosyal grubun di?erine göre daha avantajlı veya dezavantajlı konumda olmasının toplumsal veya ahlaki açıdan haklı görülme derecesini ifade eder. Me?ruluk algısı, e?itsizliklerin sadece mevcut

durumunu de?il, ayn? zamanda bu durumun devam etmesi gerekti?i inanc?n? da kapsar.

Ölçülen yap?, özellikle sevecenlik ve yetkinlik boyutlar?nda alg?lanan kal?p yarg?lar ile ili?kilidir. Bireylerin bir grubu yetkin ancak sevecenlikten yoksun olarak alg?lamas?, bu gruba yönelik ayr?mc?l???n farkl? ?ekillerde me?rula?t?r?lmas?na yol açabilir. Ölçek, bu karma??k alg?sal süreci yakalamay? hedefler.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, geli?tirme çal??mas?n?n yap?ld??? Aktan (2006) yüksek lisans tezi içerisinde sunulmu?tur. Geçerlik çal??malar?n?n detaylar? (kapsam geçerli?i, yap? geçerli?i ve olas? ölçüt geçerli?i katsay?lar?) tezin ilgili bölümlerinde yer almaktadır. Kaynak özetinde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemiştir, bu nedenle detayl? bilgi için tezin tamam?na ba?vurulmas? zorunludur. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ayr?m?n me?ruiyetini ölçtü?ünü kan?tlama amac?n? ta??r.

Güvenirlik

Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i'nin güvenilirlik analizleri de geli?tirme tezi (Aktan, 2006) içinde raporlanm??tır. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? sonuçlar üretme kapasitesini ifade eder. Tipik olarak, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?i de?erleri bu tezde sunulmu?tur. Güvenirlik katsay?lar?n?n yüksek olmas?, ölçek maddelerinin ayn? yapıy? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yapısal geçerli?ini incelemek ve ölçtü?ü temel boyutlar? ortaya ç?karmak amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??tır. Geli?tirme ölçeklerinde genellikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) uygulanır. Bu analiz, Ayr?m?n Me?rulu?u yap?s?n?n tek bir genel faktörden mi olu?tu?unu, yoksa ba?ar?l? ve ba?ar?s?z öğrencilere yönelik tutumlar? yans?tan alt boyutlara m? ayr?ld???n? belirlemiştir. Faktör analizi sonuçlar? ve faktör yükleri Aktan'?n tezinde yer almaktadır.

Ölçme Arac?

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i (Development Scale)

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi belirtilmemiştir. Sosyal tutum ölçeklerinde yayg?n olarak kullan?lan, kat?l?mc?lar?n bir ifadeye kat?lma veya kat?lmama derecesini belirten 5'li veya 7'li **Likert tipi derecelendirme** format?n?n kullan?ld??? varsay?lmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Akademik başarı durumuna göre kategorize edilmiş öğrencilere (iç ve dış gruplar) odaklanılmıştır.

Age Group: Genç yetişkinler (Yükseköğrenim öğrencileri).

Population Details: Çalışma örneklemi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde oluşturulmuştur. Başarılı ve başarısız olarak tanımlanan öğrenci grupları arasındaki kalıplaşmış yargıların incelenmesi amaçlanmıştır.

Test Methodology: Bireylerin kendi algılarını ve tutumlarını raporladıkları öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Grup içi Önyargı, Sosyal Kimlik Teorisi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ayrılmış Ölçeği, Dış Gruplar, Psikometri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: t.aktan@cag.edu.tr

Correspondence Address: Timuçin Aktan (Güncel iletişim bilgileri için belirtilen e-posta adresi kullanılmaktadır.)

Özinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2006 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanımı için sorumlu yazar Timuçin Aktan ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ücret veya lisanslama bilgileri kaynakta açıkça belirtilmemiştir. Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [ayrimin-mesruluolu-olcegi-toad.pdf](https://arabpsychology.com/olcegi-toad.pdf)

Kaynakça

Aktan, T. (2006). *Başarılı ve başarısız öğrencilerin iç ve dış gruplarına yönelik kalıplaşmış yargıların sevecenlik ve yetkinlik algısı temelinde incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. (Erişim Linki: tez.yok.gov.tr)

Ayrımın Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri orijinal kaynaktan listelenmemiştir. Ölçek maddelerinin tamamına ve uygulama talimatlarına, referans olarak belirtilen Timuçin Aktan'ın 2006 tarihli yüksek lisans tezinin ekler bölümünden veya yazarın belirtilen e-posta adresi aracılığıyla ulaşılabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM